

גלי צה"ל לעיריית כפרת השביע
עבודת בניי נחמה ליבוביץ
שבת רביעית

יו"ל ע"י מוסד תורה דהשכלה למבוגרים ולנער

הסתדרות נשי מזרחי באמריקה
ל"א ספוק י"ג

כי תשא (תשיה)

- א. יג רש"י - רמב"ן עד ועל דרך האמת ד"ה אך את שבתותי תשמרו.
 1. מה הן סענות הרמב"ן נגד רש"י?
 2. כיצד לומד הרמב"ן שאין מלאכת המסכן דוחה את השבת?
 3. האם מתאימים דברי הרמב"ן לכלל שהורה המלכים כאילת השחר תקצ"א: מלת "אך" מורה מיעוט במשפט השני, ר"ל במשפט שבאה בו מלת אך, ובזה מובדל מן מלת "רק" שמוציא דבר מן משפט הקודם. (והשווה ויקרא כ"ג כ"ו וע' רש"י ויקרא כ"ג ל"ט).
 4. מה ההבדל בין חז"ל בפרושם למלת "אך" (בדבריהם המובאים ברמב"ן) ובין פירוש מלת אך ברמב"ן "על דרך הפשט".
- ב. השווה את דברי המפרשים הנ"ל לדברי המכילתא ג: ...מנין לפקוח נפש שדוחה את השבת? ר' יוסי הגלילי אומר (י"ג): "אך את שבתותי תשמרו" אך - חלקי. יש שבתות שאחה דוחה, יש שבתות שאחה שובת. ר' שמעון בן מנסיא אומר: הרי הוא אומר (י"ד) "ויסרתם את השבת כי קדש היא לכם" - לכם שבת מסורה ואי אתם מסורים לשבת. ר' נתן אומר (ט"ז): "וטמרו בני ישראל את השבת לעשות את הצבת לדורותם" - חלל שבת אחת כדי שתשמור שבתות הרבה.
 1. מה ביניהם?
 2. בעקבות מי מהם הלך הרמב"ן?
 3. מדוע לא הלך רש"י בעקבות אחד מהם?
- ג. יג רש"י ד"ה כי אות היא ביני וביניכם. מה קשה לו ומה תיקן בדבריו?
 1. יג רש"י ד"ה אך את שבתותי תשמרו. צידה לדרך: רש"י "כל אכין ורקין מעוסיין למעט שבת..." נראה לי שדברים הללו לא יצאו מפה קדוש רש"י וזה מכמה טעמים מלבד הסענות החזקות שסען עליו הרמב"ן... אחרי זמן רב שכתבתי זה כתב לי הרב מיכל כ"ץ מק"ק טריעסט, איך שהוא ראה ברש"י של קלף ישן נושן שלא היה כתוב שם כלל לשון זה ושמחתי כמוצא שלל רב, כי נחנתי אלקים בדרך האמת. נסה למצוא את הטעמים ("מלבד הסענות החזקות שסען עליו הרמב"ן") להגהה זו בלשון רש"י!
- ד. יג כי אות היא ביני וביניכם לדורותיכם לדעת כי אני ה' מקדשכם. שבת י' ע"ב: אמר רב הנוחן מתנה לחברו צריך להודיעו שנ' "לדעת כי אני ה' מקדשכם" (רש"י, להודיעם אני בא, שאני רוצה לקדשם). תניא נמי הכי: "לדעת כי אני ה' מקדשכם - א"ל הקבה"ו למשה: מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה ואני מבקש ליתנה לישראל, לך והודיעם..." רש"י ד"ה לדעת ראב"ע בפרושו הקצר (שאינו בחמשים שלנו): ויאמר הגאון רב סעדיה שלא יודע (ו' בקמץ) הישראלי כי אם בטמירת השבת; אם היה בעיר - לסגור חנות הסחורה; ואם בדרך - שלא ילך. וטעם "לדעת" שתדעו שאתם מקודשים לי, וזה רמז שחייב אדם בכל שבת ללמד דברי התורה, וכן (מלכים ב' ד' כ"ד) "מדוע את הולכת אליו היום לא חדש ולא שבת", כי בשבת היו הולכים אנשים ונשים לנביאים ולחכמים לשמוע דברי תורה. והעד הנאמן בשנת השמיטה שהיא כמו השבת, ואמר הכתוב שתקרא התורה נגד כל ישראל בשנת השמיטה בחג הסוכות... ואמר (דבריהם ל"א י"ב) למען ישמעו וילמדו.
 1. מה ההבדל בין דברי הגמרא ובין דברי רש"י כאן בפירוש הפסוק "לדעת כי אני ה' מקדשכם"?
 2. בעקבות מי הולך הגאון ובעקבות מי מהם הראב"ע?
 3. מהי ראיית ראב"ע משנת השמיטה?